

УДК 338

Тисько М.М.

викладач кафедри економіки та обліку господарської діяльності
Нововолинського навчально-наукового інституту
економіки та менеджменту
Тернопільського національного економічного університету

СТРАТЕГІЧНА МОДЕЛЬ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ

STRATEGIC DEVELOPMENT OF INNOVATIVE BUSINESS MODEL

АНОТАЦІЯ

У статті розглянуто зміст понять «інноваційний розвиток», «інноваційна стратегія», «інноваційна модель» та узагальнено підходи до їх трактування. Досліджено класифікацію типів інновацій. Розглянуто структуру моделі ведення бізнесу та визначено елементи системи стратегії розвитку суб'єктів господарювання на засадах інноваційної концепції бізнесу.

Ключові слова: інновація, інноваційний розвиток, стратегія інноваційного розвитку, інноваційна модель, модель бізнесу.

АННОТАЦИЯ

В статье рассмотрено содержание понятий «инновационное развитие», «инновационная стратегия», «инновационная модель» и обобщены подходы к их трактовке. Исследована классификация типов инноваций. Рассмотрена структура модели ведения бизнеса и определены элементы системы стратегии развития субъектов хозяйствования на основе инновационной концепции бизнеса.

Ключевые слова: инновация, инновационное развитие, стратегия инновационного развития, инновационная модель, модель бизнеса.

ANNOTATION

The article discusses the concept of «innovation development», «innovation strategy», «innovation model» and generalized approaches to their treatment. Studied classification of types of innovation. The structure and business model defined elements of the development strategy of businesses based on innovative business concepts.

Keywords: innovation, innovative development, innovation development strategy, innovative model, business model.

Постановка проблеми. Світові економічні процеси свідчать про необхідність інноваційного розвитку підприємств як головної умови їх функціонування та виходу на світові ринки, тому вибір засобів, методів та інструментів, які дали б можливість збільшити ефективність динаміки розвитку і конкурентоспроможності сучасних підприємств, набуває особливого значення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження моделей інноваційного розвитку бізнесу останнім часом набули значного наукового та дослідницького значення як серед зарубіжних, так і серед вітчизняних авторів, зокрема, В. Богачова, М. Бромвіч, С. Валдайцева, Т. Васильєвої, П. Віленського, І. Волкова, С. Глазьева, г. Доброва, П. Завліна, Ю. Зикова, М. Крупки, А. Кузнецової, В. Лившиця, Б. Санто, Б. Твісса, Л. Федулової, Я. Хонко.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Урахувавши попередні дослідження науковців, варто детальніше дослідити структурні елементи інноваційної моделі розвитку бізнесу як основи для отримання під-

приємством конкурентних переваг у ринковому середовищі функціонування.

Мета статті полягає у дослідженні інноваційного розвитку підприємств та визначенні основних засад формування стратегічної моделі інноваційного розвитку бізнесу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Вивчення наукових джерел дозволило встановити, що значний внесок у дослідження інноваційного розвитку суб'єктів господарювання належить Й. Шумпетеру, який уважав, що інновація є головним джерелом, або рушієм стійкого розвитку. Узагальнення наукових розробок дозволяє стверджувати, що дефініція поняття «інноваційний розвиток» здебільшого розглядається у вузькому та широкому розумінні як:

- складова загальноосвітнього науково-технічного прогресу – макроекономічний підхід;
- механізм реалізації внутрішнього потенціалу підприємства;
- сукупність дій щодо впровадження нововведень.

Певною мірою таку невизначеність у розумінні можна пояснити неоднозначністю у формулюванні поняття «інноваційний розвиток», який найчастіше ототожнюється з одним із наступних напрямів – прогресом або його формами, еволюцією, економічним зростанням. Значною мірою різноманітність трактування поняття «інноваційний розвиток» обумовлена також неоднозначним розумінням його як екзогенного чи ендогенного фактору розвитку суб'єкта. Проте на відміну від екстенсивного та інтенсивного варіантів розвитку, орієнтованих на збільшення обсягів виробництва і, відповідно, зниження витрат, інноваційний розвиток спрямований на збільшення доходів за рахунок покращання якісних показників.

Управління інноваційним розвитком підприємства передбачає розробку відповідної стратегії розвитку. Визначення стратегії інноваційного розвитку підприємства, на нашу думку, доцільно формувати на основі класифікації типів інновацій, розроблених Й. Шумпетером [130, с. 14]:

- виробництво невідомого споживачам нового продукту або продукту з якісно новими властивостями;
- впровадження нового засобу виробництва, в основу якого покладено нове наукове від-

криття або новий підхід до комерційного використання продукції;

– освоєння нового ринку збуту певною галуззю промисловості країни, незважаючи на те, існував цей ринок раніше чи ні;

– залучення нових джерел сировини та напівфабрикатів незалежно від того, існували ці джерела раніше чи ні;

– упровадження нових організаційних форм.

Упровадження стратегії інноваційного розвитку підприємства – це комплекс методів, дій і часу їхньої реалізації, цілеспрямовано використовуючи свої ресурси так, щоб створити якнайвищу цінність для споживача, а також забезпечити собі прийнятну вартість.

Для об'єктивної оцінки стану щодо формування стратегії інноваційного розвитку України важливе значення має визначення її відносної позиції в рамках країн ЄС за допомогою Європейського інноваційного індексу, Європейського інноваційного табло (ЄІТ).

Найбільш інформативну оцінку стану інноваційного розвитку України в розрізі ключових факторів, що його визначають, отримано на основі використання індикаторів Європейського інноваційного табло, які включають п'ять груп індикаторів: «рушійні сили інновацій», «створення нових знань», «інновації та підприємництво», «індикатори застосування інновацій», «інтелектуальна власність».

За ЄІТ Україна знаходиться в останній за рівнем інновативності четвертій групі – «країни, що рухаються навздогін» зі значенням індексу 0,23. Цю групу складають: Угорщина – 0,24, Росія – 0,23, Україна – 0,23, Латвія – 0,22, Польща – 0,21, Хорватія, Греція – 0,20, Болгарія – 0,19, Румунія – 0,16, Туреччина – 0,08.

У порівнянні з іншими країнами ЄС відставання України становить: від «країн-лідерів» – приблизно у три рази (Швеція – 0,68), від «країн-послідовників» – у два рази (Великобританія – 0,48), від країн – «помірних інноваторів» – у 1,6 рази (Норвегія – 0,35).

Ранжування країн на основі цього комплексного індикатора інноваційного розвитку має цінність у тому плані, що цей показник визначає, наскільки економічне зростання країни базується на інноваціях. Причому інновації в термінах ЄІТ розуміються в більш широкому контексті, ніж просто технологічні нововведення. Крім досліджень, розробок, технологій, вони включають показники технологічних дифузій, показники поширення нових знань і ступінь використання інформаційних технологій.

З наведених даних видно, що переміщення України сходинками інноваційного розвитку вимагатиме величезних зусиль, ресурсів, політичної волі і, відповідно, науково обґрунтованих рішень. Проте для окремих секторів вітчизняної економіки ці зусилля мають бути ще більшими, ніж у цілому в економіці. У першу чергу це стосується аграрного сектору.

Для цілеспрямованого напряму формування стратегій для розвитку діяльності, які відкривають нові можливості на ринку, є потреба встановлення інноваційної концепції ведення бізнесу. Бажаючи використати інноваційну концепцію для революційних змін, необхідно впроваджувати систему заходів, яка складається з багатьох елементів, що взаємодіють. Для оцінки і вибору прийняттого варіанту інноваційного розвитку потрібні адекватні методи стратегічного аналізу. Для ухвалення стратегічних інноваційних рішень використання моделей користується значною науково-дослідницькою увагою як серед зарубіжних, так і серед вітчизняних авторів. При цьому використання моделювання інноваційного розвитку підприємств уможливує уточнення обґрунтування і вироблення концепції стратегії інноваційного розвитку.

Значення моделей розвитку підприємств у контексті інноваційності досліджував Г. Хамел. На думку автора, особливо у сферах найсучасніших секторів економіки, нові моделі ведення бізнесу більше руйнують старий порядок, ніж впроваджені нові технології. Г. Хамел запро-

Вигоди для споживачів	Конфігурація дій		Межі організації
Зв'язок і стосунки зі споживачами	Базова стратегія	Стратегічні засоби	Цінності мережі
Інформація і знання споживачів	Місія, бізнес – цілі	Основні компетенції	Постачальники
Залучення і утримання споживачів	Продукт	Стратегічні активи	Партнери
Динаміка стосунків Споживачів	Обсяг ринку	Виробничі процеси	Інвестори
Структура цін	Підстава виділення	Персонал	Коаліціонери
Ефективність	Унікальність	Внутрішня єдність	Генератор прибутку

Рис. 1. Елементи системи стратегії розвитку суб'єктів господарювання інноваційного на засадах інноваційної концепції бізнесу

Джерело: побудовано автором

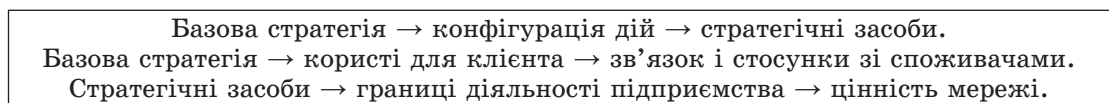

Рис. 2. Взаємозв'язок між стратегічними активами, стосунками із споживачами та цінностями ведення бізнесу

Джерело: побудовано автором

понував структуру такої моделі із чотирма найважливішими елементами:

- ефективність;
- унікальність;
- внутрішня зумовленість;
- задуми і здатність до створення прибутку.

Кожен названий елемент такої моделі складається, у свою чергу, з докладних компонентів; отже, лише їхній аналіз, а також вирішення багатьох пов'язаних із ними питань уможливіє уточнення вироблення концепції стратегії інноваційного розвитку. Система пов'язаних заходів використання інновацій у стратегії підприємства на засадах інноваційної концепції бізнесу (business concept innovation) схематично подана на рис. 1.

Підставою побудови моделі, а отже, її елементів, а також функціональних зв'язків є процес створення потенціального рівня прибутку.

З точки зору ринкової оцінки важливим є виділення двох моделей інновацій. Приростові (incremental) моделі інновації спрямовані на удосконалення продуктів і технологій, які вводяться найчастіше систематично, уможливаючи поступове підтримування, а також лінійно впливає на зростання конкурентоспроможності.

При цьому чотири найважливіші його елементи, тобто базова стратегія, стратегічні активи, зв'язок і стосунки зі споживачами, цінності мережі взаємопов'язані, створюючи три «інформаційні мости», що наведені в логічній послідовності на рис. 2.

Найважливішими перевагами описаної моделі є трактування її елементів однаковою мірою як джерел інновації, так і сфер їх упровадження, а також ідентифікація істотних з погляду впровадження інноваційних зв'язків між окремими елементами моделі. В її структурі відображено стосунки з ринком, переважно зі споживачами, а також з коаліціонерами, постачальниками і партнерами. Для результативності моделі великою мірою вирішальними є внутрішні зв'язки між складовими моделі, як і зовнішні стосунки. Здатність до формування багатства (цінності) як найвища мета інноваційної концепції бізнесу становить критерій їх оцінки.

Висновки. Підсумовуючи, необхідно відзначити, що вибір моделі інноваційного розвитку

підприємства залежить від багатьох факторів, оскільки для ефективного та успішного її застосування необхідно провести аналіз ряду показників. Тому доцільними будуть подальші дослідження стратегічних моделей інноваційного розвитку підприємств різних галузей промисловості.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Антонюк Л.Л. Актуальні проблеми інноваційного розвитку України на сучасному етапі / Л.Л. Антонюк // Активізація інноваційної діяльності: організаційно-правове та соціально-економічне забезпечення: [монографія]; за заг. ред. О.І. Амоші, В.П. Антонюк, А.І. Землянікіна [та ін.]; НАН України, Ін-т економіки промисловості. – Донецьк, 2007. – 328 с.
2. Адаменко О.А. Концептуальні засади інноваційного розвитку підприємств / О.А. Адаменко // Наукові праці Національного у-ту харчових технологій. – 2010. – № 35. – С. 5–10.
3. Вергал К.Ю. Інноваційний розвиток підприємства через інтеграцію стратегічного та інноваційного менеджменту / К.Ю. Вергал // Економічний вісник Донбасу. – 2009. – № 1(15). – С. 162–164.
4. Грішнова О. Управління людським капіталом у контексті реалізації інноваційної стратегії підприємства / О. Грішнова, Н. Полив'яна // Україна: Аспекти праці. – 2007. – № 5. – С. 37–41.
5. Згуровський М.З. Основні проблеми та шляхи державної підтримки інноваційних процесів в Україні / М. Згуровський, М.Ю. Ільченко // Інвестиції та інноваційний розвиток. – 2008. – № 1. – С. 7–11 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.in.gov.ua>.
6. Инновационный менеджмент: концепции, многоуровневая стратегия и механизмы инновационного развития: [учеб. пособ. для студентов вузов] / Ред. В.М. Аньшин; 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Дело, 2007. – 584 с.
7. Ладика С.В. Інноваційний потенціал: сутність і основні визначення / С.В. Ладика // Інвестиції: практика та досвід. – 2007. – № 20. – С. 17–20.
8. Микитюк П.П. Інноваційна діяльність: [навч. посіб.] / П.П. Микитюк, Б.Г. Сенів. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 392 с.
9. Павленко І.А. Інноваційне підприємництво у трансформаційній економіці України: [монографія] / І.А. Павленко. – К.: КНЕУ, 2007. – 248 с.
10. Шумпетер Й. Теория экономического развития (Исследование предпринимательской прибыли, капитала, кредита, процента и цикла конъюнктуры) / Й. Шумпетер; пер.с англ. – М.: Прогресс, 1982. – 455 с.